

DE ECONOMIE ALS EEN SYSTEEM

Copyright Mark Van Couwenberghe (2026)

OVERZICHT

DE ECONOMIE ALS EEN SYSTEEM

- H1: KRINGLOOPSCHEMA: RELATIES TUSSEN ECONOMISCHE ACTOREN
- H2: BEREKENING BRUTO BINNENLANDS PRODUCT (BBP): PRODUCTIE-, INKOMENS- EN BESTEDINGSBENADERING

HOOFDSTUK 1 (LPD 1): KRINGLOOPSCHEMA: RELATIES TUSSEN ECONOMISCHE ACTOREN

- 1. BASIS: WIE ZIJN DE ACTOREN IN DE ECONOMIE?**
- 2. KRINGLOOPSCHEMA DEEL 1**
- 3. KRINGLOOPSCHEMA DEEL 2**
- 4. KRINGLOOPSCHEMA DEEL 3**
- 5. KRINGLOOPSCHEMA DEEL 4**
- 6. OEFENING**

HOOFDSTUK 1 (LPD 1): KRINGLOOPSCHEMA: RELATIES TUSSEN ECONOMISCHE ACTOREN

7. STATISTIEKEN: REKENKUNDIGE ONDERBOUWING

1. BASIS: WIE ZIJN DE ACTOREN IN DE ECONOMIE?

1.1 GEVALSTUDIE

Lees de volgende krantenkoppen

**6 OP 10 ALLEENSTAANDEN
HEBBEN FINANCIËLE
PROBLEMEN**

**WINKELKETEN BRISTOL
VRAAGT FAILLISSEMENT
AAN**

BNP PARIBAS FORTIS LANCEERT SPAARREKENING MET HOGERE RENTE

MEER EN MEER STEDEN EN GEMEENTEN VOEREN BELASTING IN OP WINDTURBINES

CHINA OVERSPOELT DE EUROPESE MARKT MET GOEDKOPE ELEKTRISCHE AUTO'S

Vraag: wie zijn de economische actoren die een rol spelen in de krantenkoppen?

ECONOMISCHE SPELER DIE WORDT GENOEMD IN DE KRANTENKOP	NAAM IN HET KRINGLOOPSCHEMA

Gezinnen, bedrijven, financiële instellingen, de overheid en de wereldmarkt zijn de belangrijkste economische actoren.

nationale economie

internationale economie

Verschillende types gezinnen:

**Alleenstaanden, eenoudergezinnen,
tweeoudergezinnen, ...**

familie Seghers

Verschillende types bedrijven:

**Winkels, horecazaken,
KMO's, MNO's, ...**

Verschillende sectoren:

**Primaire sector, secundaire sector,
tertiaire sector, quataire sector**

Lotus Bakeries

tertiaire sector (profit)

quartaire sector (non-profit)

Verschillende types financiële instellingen:

**Commerciële banken, beurzen,
centrale banken, ...**

Belfius

Verschillende types overheid:

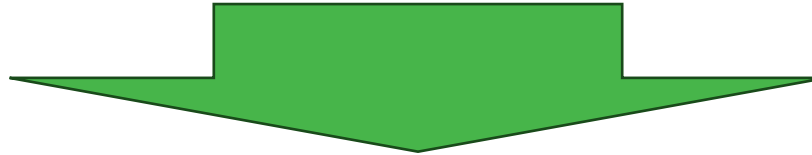
**Lokale overheid, provinciale overheid,
regionale overheid, federale overheid,
Europese overheid, ...**

federale overheid

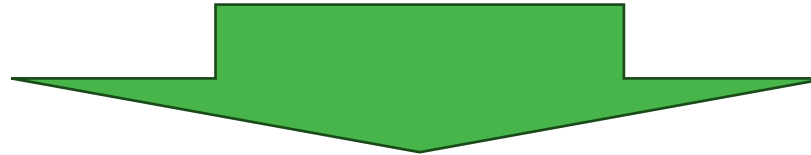

centrale bank (ECB)

.....

commerciële banken

klanten

Verschillende types handelspartners:

Landen, handelsblokken, ...

EU

Al deze economische actoren onderhouden economische relaties met elkaar.

1.2 ECONOMISCHE INTERACTIES

Analyseer de volgende economische interacties

Activiteit:

Economische interactie tussen welke economische actoren?

..... en

Noteer het fysieke en monetaire karakter van deze economische interactie:

.....

.....

Activiteit:

Economische interactie tussen welke economische actoren?

..... en

Noteer het fysieke en monetaire karakter van deze economische interactie:

.....

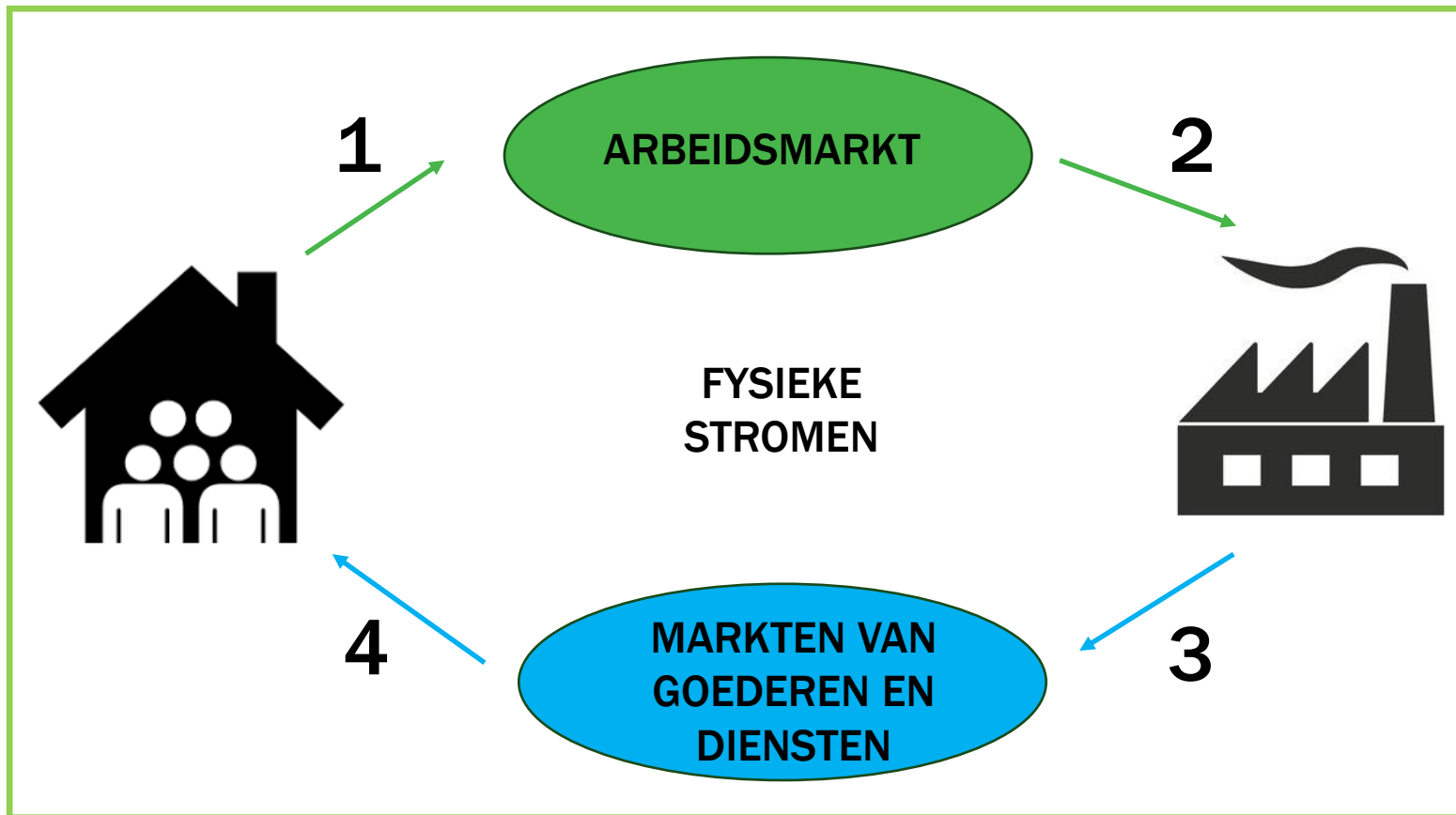
.....

Dit zijn voorbeelden van elementaire economische interacties in een economisch systeem. Elke interactie bestaat uit twee stromen: een fysieke stroom en een monetaire stroom.

Alle stromen kunnen worden voorgesteld in een schema.

2. KRINGLOOPSCHEMA DEEL 1

Stel je een economie met enkel gezinnen en bedrijven. Het schematisch model hieronder illustreert de economische interacties tussen de economische actoren. Kijk naar de fysieke stromen.

1: Gezinnen bieden arbeid aan op de arbeidsmarkt

2: Bedrijven vragen arbeid op de arbeidsmarkt

3: Bedrijven bieden goederen en diensten aan op de markten van goederen en diensten

4: Gezinnen vragen goederen en diensten op de markten van goederen en diensten

Het kringloopschema is een schematisch model van de economie als een systeem dat alle economische interacties tussen de economische actoren voorstelt.

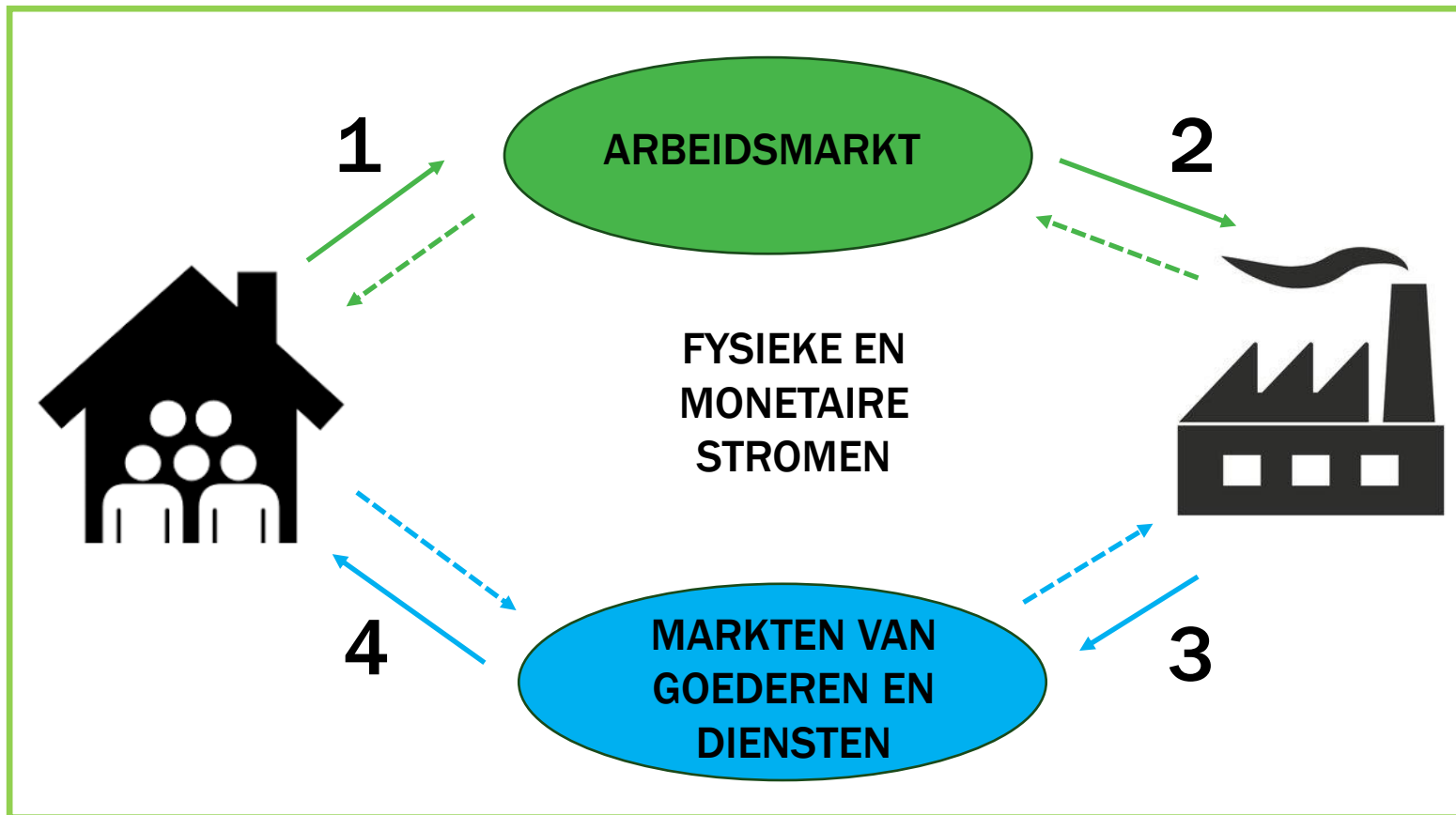
Het schema toont zowel de fysieke als de monetaire stromen. Om de economische transacties te kunnen meten, kijken we enkel naar de monetaire stromen. ←-----

1: Gezinnen
ontvangen lonen
en salarissen

2: Bedrijven
betalen lonen en
salarissen

3: Bedrijven
ontvangen
betalingen voor
geleverde
goederen en
diensten

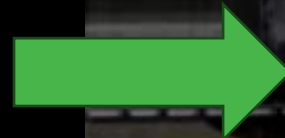
4: Gezinnen
betalen voor de
aankoop van
goederen en
diensten

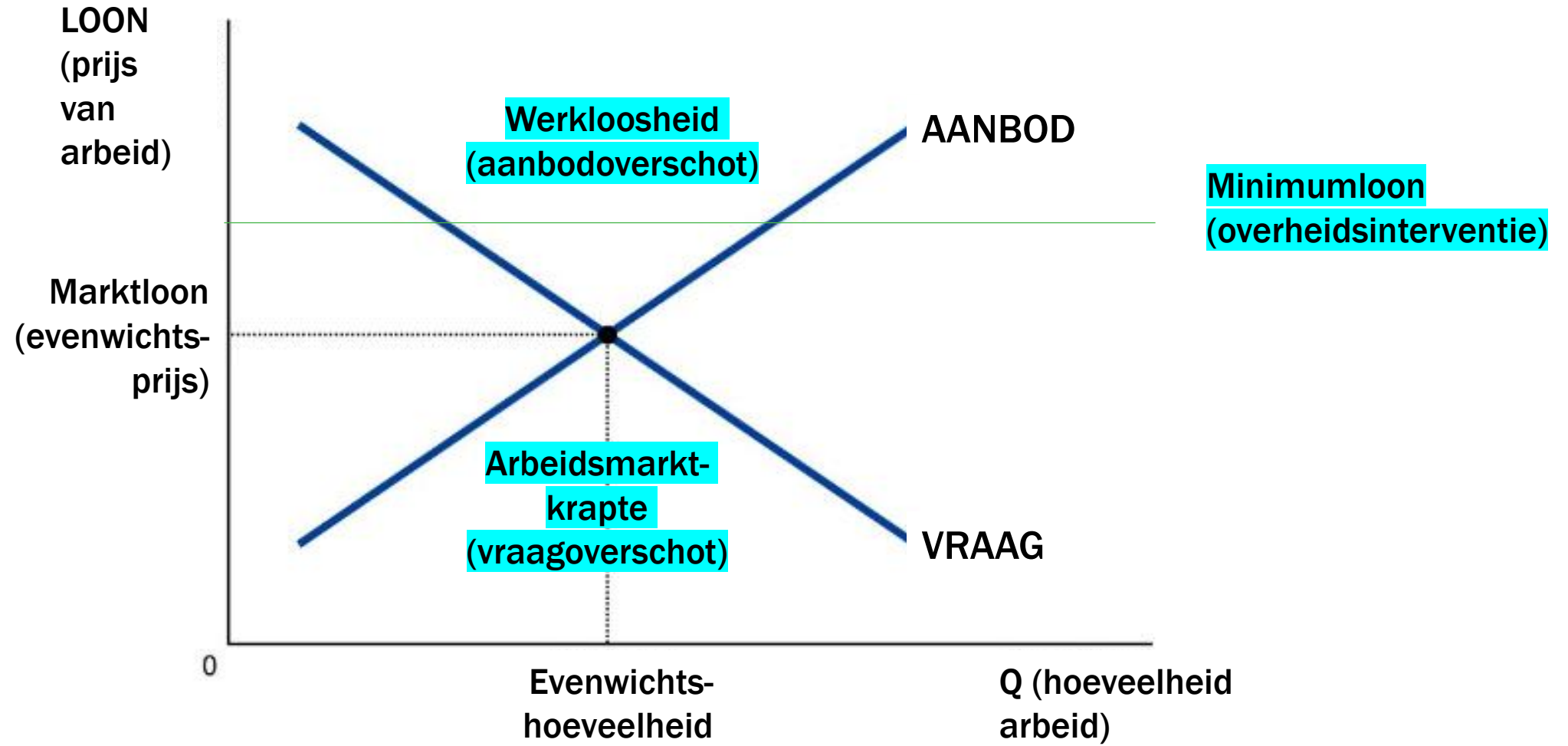
Arbeidsmarkt:

- Een voorbeeld van een (productie-)”factormarkt”
- Vraagzijde: bedrijven
- Aanbodzijde: gezinnen
- “Productiefactor” = arbeid
- “Prijs” = loon/salaris

Markt van
interimarbeid
(of
uitzendarbeid)

Arbeidsmarkt

Even iets over productiefactoren:

Productiefactor	Uitleg	Voorbeelden

En wat met “ondernemerschap” als 4^e productiefactor?

Het gezegde 'data is het nieuwe goud' betekent dat data in onze digitale economie de meest waardevolle en gewilde hulpbron is geworden, en dat de huidige technologische revolutie in de economie wordt aangedreven door informatie.

Daarom beschouwen steeds meer economen data als een nieuwe productiefactor.

Lees de volgende krantenkoppen

WERKLOOSHEID STIJGT DOOR RECORDAANTAL FAILLISSEMENTEN

KRAPPE ARBEIDSMARKT BRON VAN ZORGEN VOOR ONDERNEMERS

Wat is het verschil tussen beide krantenkoppen?

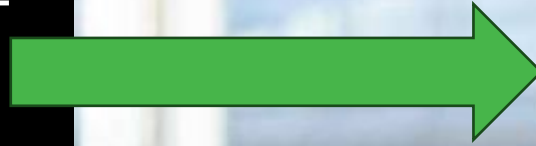
.....

.....

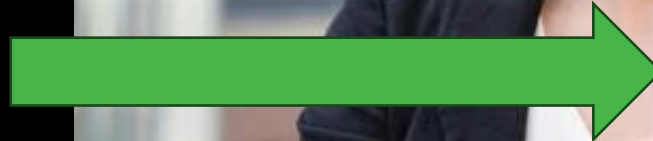
Markten van goederen en diensten:

- Vraagzijde: gezinnen
- Aanbodzijde: bedrijven
- Consumptie = C

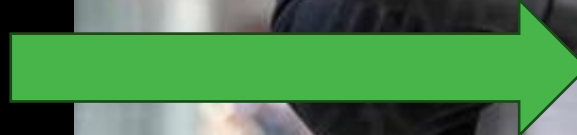
Helm =
goed

Telecom =
dienst

Step =
goed (step zelf) & dienst
(verhuurdienst)

Lees de volgende krantenkoppen

BIOVOEDING WORDT STEEDS POPULAIRDER

VOLVO CARS INVESTEERT IN NIEUWE ROBOTS

Wat is het verschil tussen beide krantenkoppen?

.....

.....

LINKEN BINNEN DE CURSUS

**MARKTEN VAN GOEDEREN
EN DIENSTEN**

In LPD 3 zullen we kennismaken met niet-competitieve markten

ARBEIDSMARKT

In LPD 13 ontdekken we hoe de overheid werkgelegenheid bevordert en de concurrentiekracht stimuleert

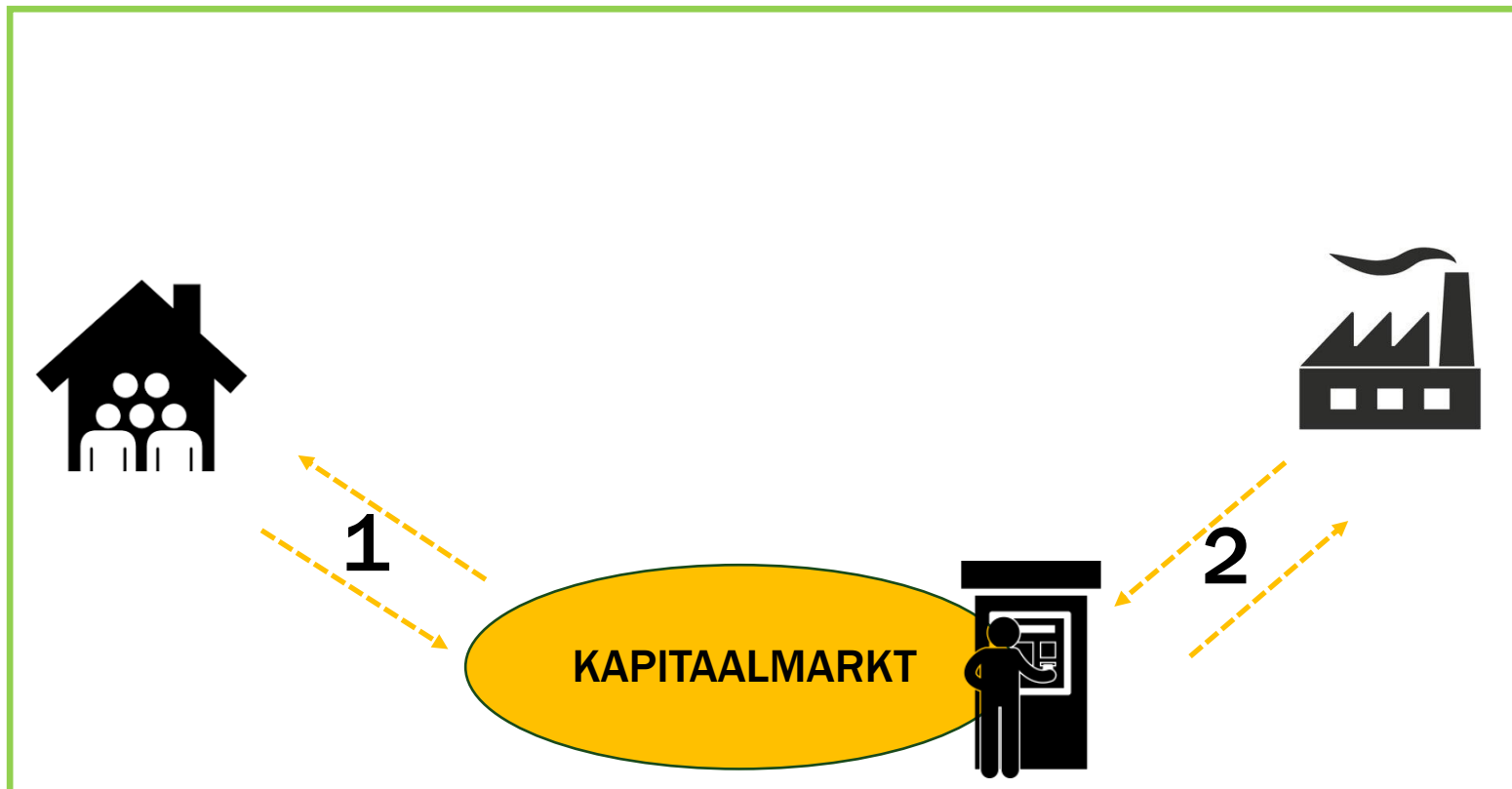
3. KRINGLOOPSCHEMA DEEL 2

We voegen nu de financiële instellingen toe aan kringloopschema deel 1.

Het schematisch model hieronder illustreert de economische interacties tussen de economische actoren. Zoals je weet, focussen wij ons enkel op monetaire stromen. ← - - - -

1: Gezinnen
sparen een deel
van hun
loon/salaris

Zij sparen bij de
bank en krijgen
een vergoeding
in de vorm van
rente

2: Bedrijven
lenen geld om te
investeren

Zij lenen bij de
bank en betalen
een vergoeding
in de vorm van
intrest

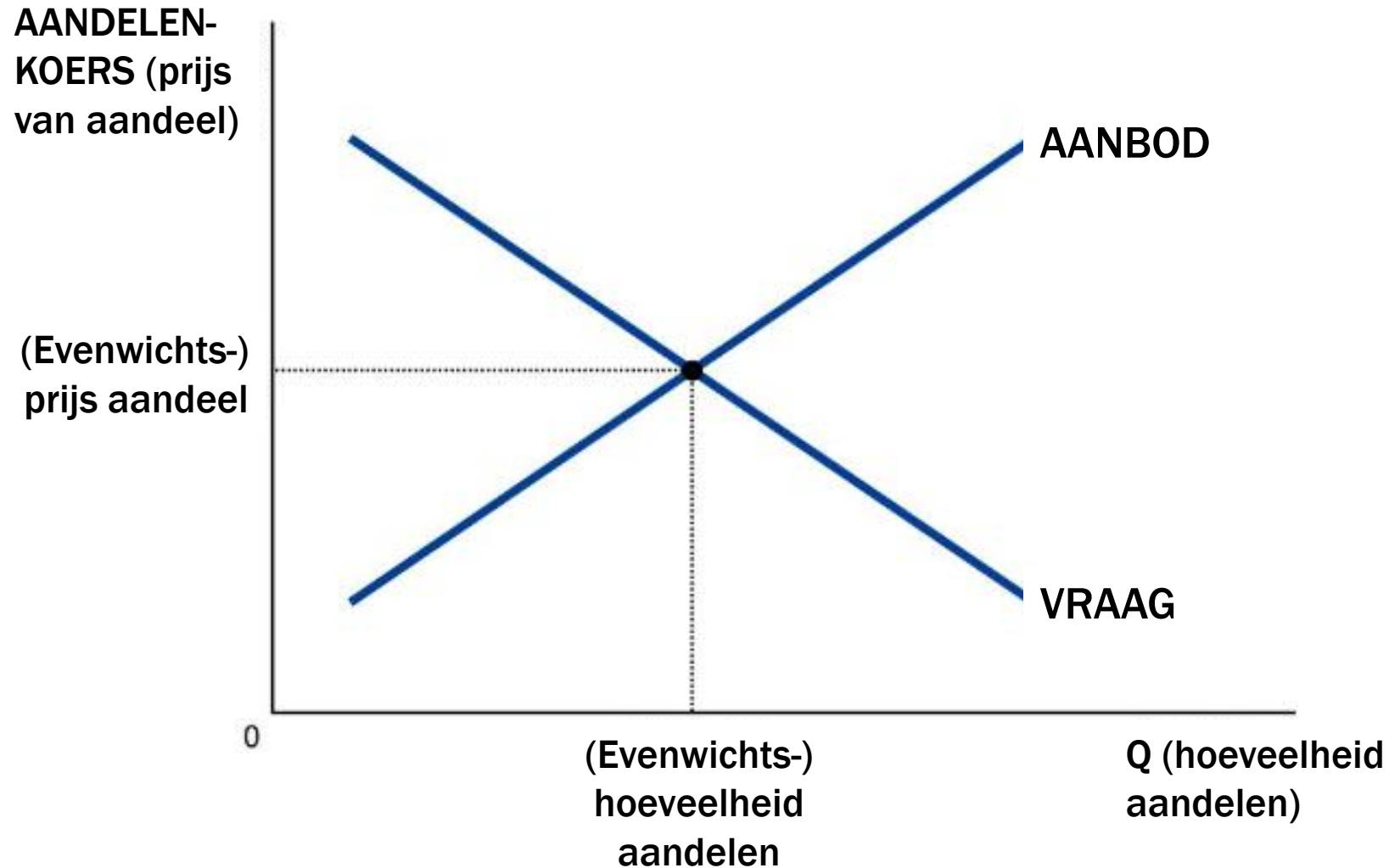
Banken gebruiken de spaargelden om leningen te verstrekken. Het verschil tussen de ontvangen intresten en de betaalde intresten is hun winst.

Kapitaalmarkt:

- Een voorbeeld van een (productie-)“factormarkt”
- Vraagzijde: bedrijven
- Aanbodzijde: gezinnen
- Sparen (gezinnen) = S
- Investeren (bedrijven) = I
- “Productiefactor” = kapitaal
- “Prijs” = rente / intrest
- Financiële instellingen zijn de tussenpersonen op deze markt (banken, pensioenfondsen, investeringsfondsen, ...)
- Andere speler op deze markt = beurs

Beurs (voorbeeld: aandelen)

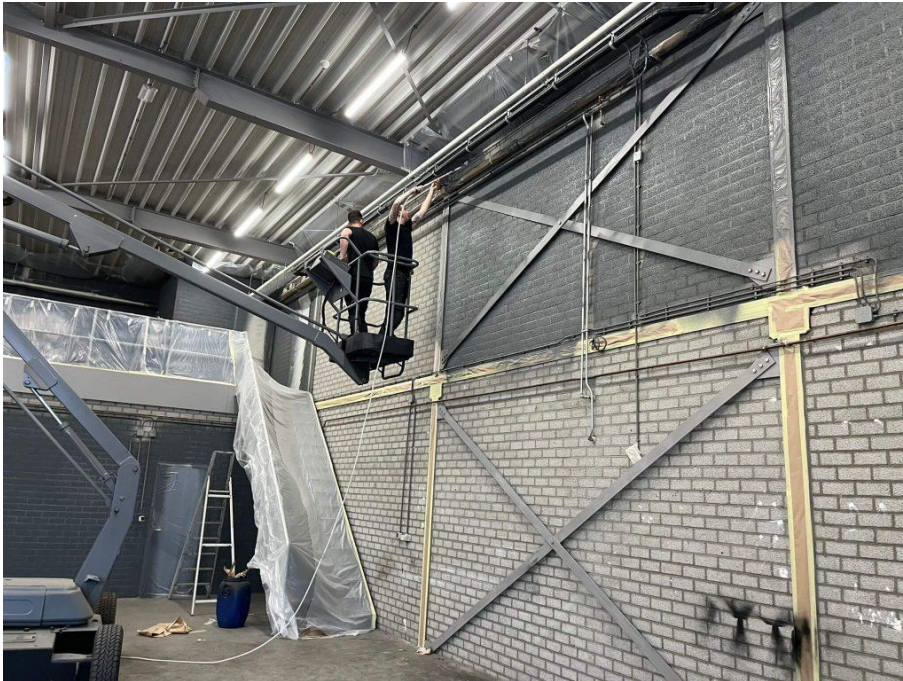
Stierenmarkt:
aandelenkoersen
stijgen

Berenmarkt:
aandelenkoersen
zakken

Lees de volgende krantenkoppen

RENOVATIE FABRIEKSHAL ZIT OP SCHEMA

GLASBEDRIJF GROEIT EN BOUWT TWEEDE FABRIEK

Wat is het verschil tussen beide krantenkoppen?

.....

.....

Lees de volgende krantenkoppen

BNP PARIBAS FORTIS LANCEERT SPAARBOEKJE MET HOGE INTREST

NATIONALE BANK VAN BELGIE VERHUIST NAAR NIEUWE KANTOREN

Wat is het verschil tussen beide krantenkoppen?

.....

.....

LINKEN BINNEN DE CURSUS

KAPITAALMARKT

In LPD 11 zoomen we in op vraag en aanbod op de kapitaalmarkt en ontdekken we het verschil tussen de geld- en kapitaalmarkt

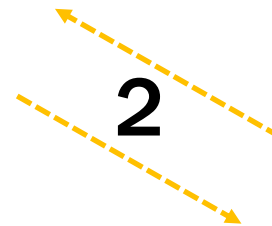
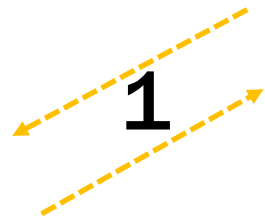
4. KRINGLOOPSCHEMA DEEL 3

We voegen nu de overheid toe aan kringloopschema deel 2.

Het schematisch model hieronder illustreert de economische interacties tussen de economische actoren. Zoals je weet, focussen wij ons enkel op monetaire stromen. ← - - - -

1: Gezinnen
betalen
belastingen en
sociale bijdragen

Zij ontvangen
sociale
uitkeringen

2: Bedrijven
betalen
belastingen en
sociale bijdragen

Zij ontvangen
subsidies

De overheid herverdeelt inkomens en biedt collectieve goederen en diensten aan. Deze worden gefinancierd met belastingen en sociale bijdragen.

Overheid:

- Georganiseerd op verschillende niveaus (lokaal, provinciaal, regionaal, federaal, Europees)
- Overheidsconsumptie: lopende uitgaven die de overheid heeft om publieke goederen te leveren, zoals salarissen van leraren, uitgaven aan energie voor overheidsgebouwen en onderhoud van wegen en infrastructuur
- Overheidsinvesteringen: kapitaaluitgaven aan publieke infrastructuur zoals aanleg van wegen, bruggen, spoorlijnen, havens en luchthavens
- Overheidsbestedingen worden aangeduid met de letter G (Government)

Overheidsbudget:

- Het overheidsbudget of overheidsbegroting omvat alle inkomsten en uitgaven van de overheid
- Er kunnen zich drie situaties voordoen:

OVERHEIDSINKOMSTEN > OVERHEIDSUITGAVEN

BEGROTINGSOVERSCHOT

OVERHEIDSINKOMSTEN = OVERHEIDSUITGAVEN

BEGROTINGSEVENWICHT

OVERHEIDSINKOMSTEN < OVERHEIDSUITGAVEN

BEGROTINGSTEKORT

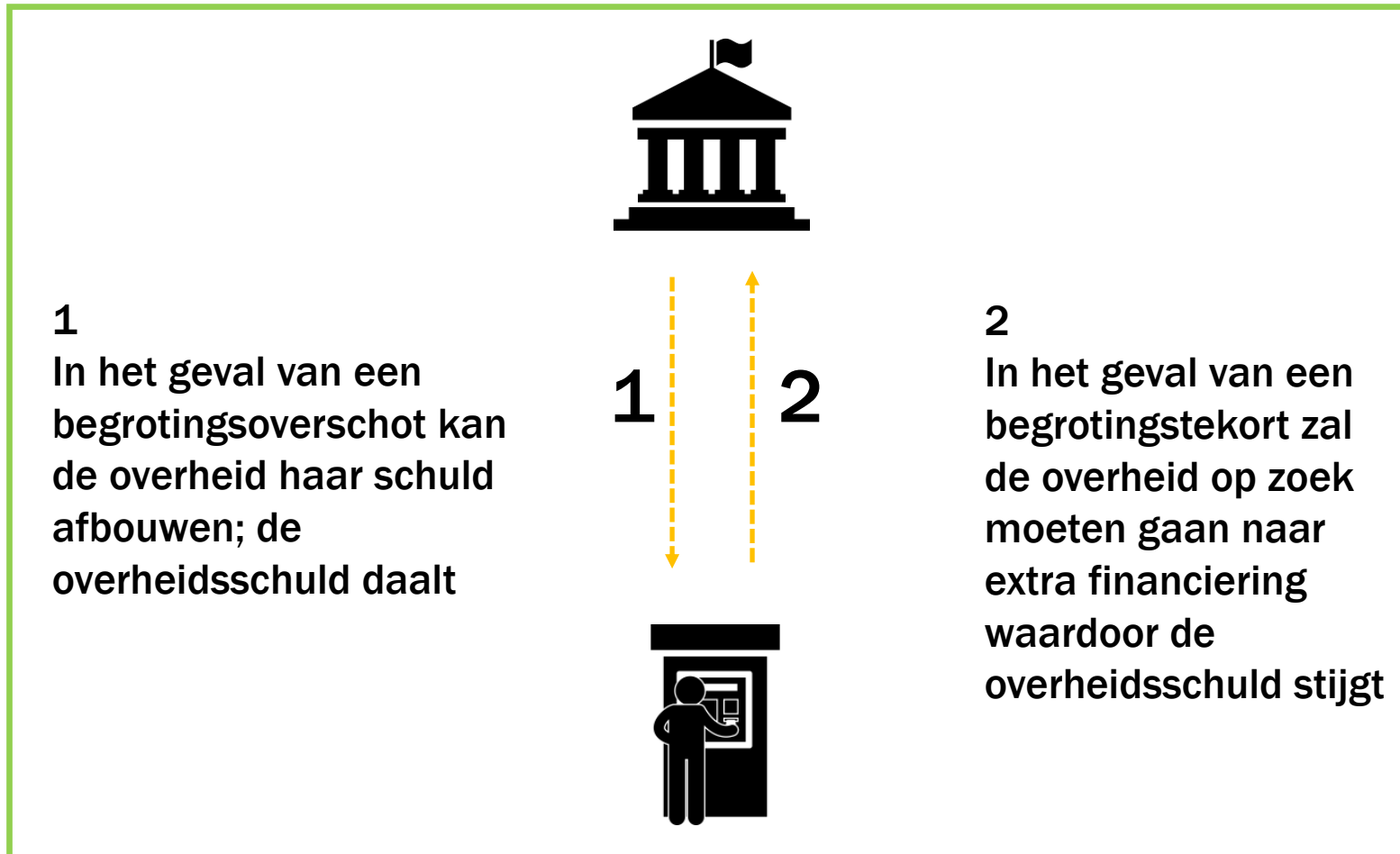
Voorbeelden van krantenkoppen

**Tekort Vlaamse begroting voor 2026
bedraagt 2,18 miljard euro**

**Anderlecht legt voor het
eerst in jaren begroting in
evenwicht voor**

**Portugal boekt begrotingsoverschot in
eerste kwartaal ondanks krimp
economie**

Vertaald naar ons kringloopschema deel 2:

Lees de volgende krantenkoppen

**BELGISCHE REGERING
VERHOOGT DEFENSIEBUDGET**

.....

**VLAAMSE REGERING BEVESTIGT DAT NIEUWE
RING ROND ANTWERPEN KLAAR IS IN 2030**

.....

Wat is de gelijkenis tussen beide krantenkoppen?

.....

.....

LINKEN BINNEN DE CURSUS

OVERHEID

In LPD 5 leren we waarom de overheid publieke goederen aanbiedt

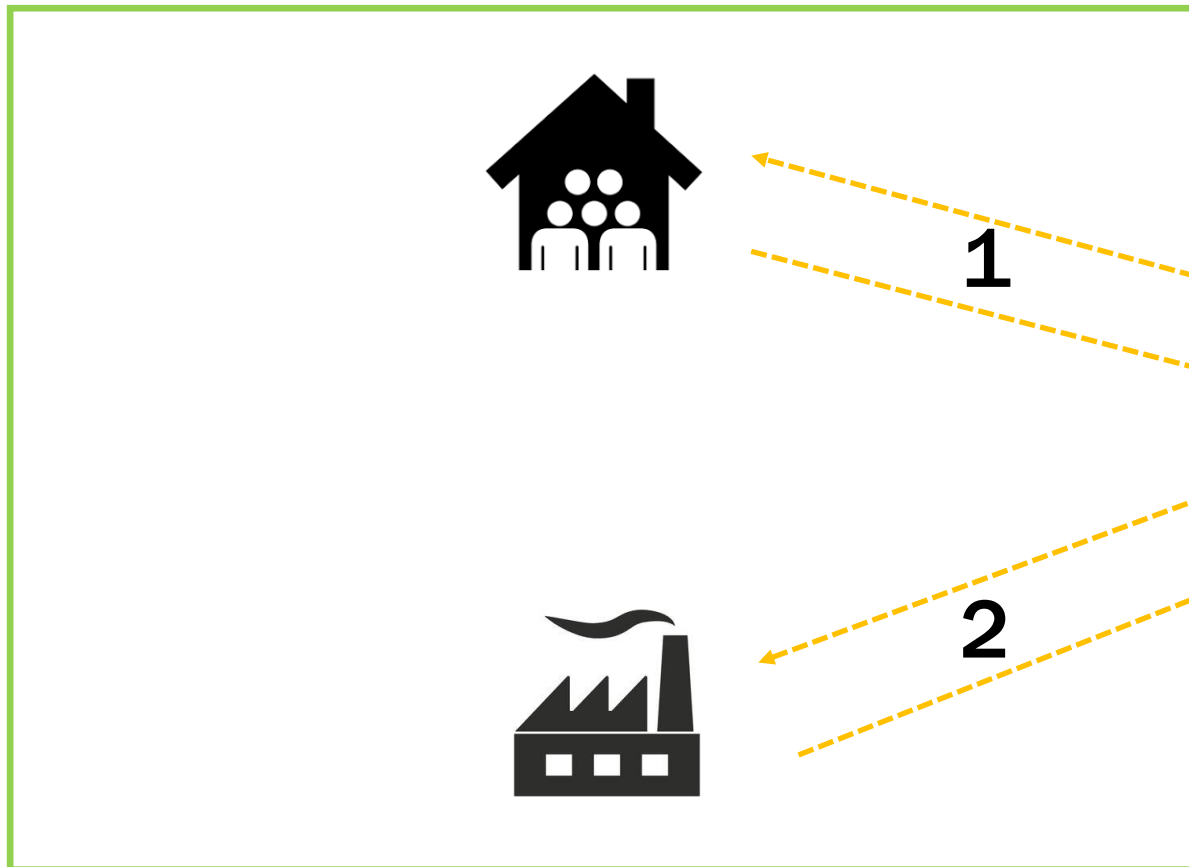
In LPD 7 ontdekken we hoe de overheid via sociale en fiscale maatregelen de ongelijkheid in een samenleving tracht te beperken

5. KRINGLOOPSCHEMA DEEL 4

We voegen nu het buitenland toe aan kringloopschema deel 3. We zitten in een open economie. Het schematisch model hieronder illustreert de economische interacties tussen de economische actoren. Zoals je weet, focussen wij ons enkel op monetaire stromen. ←---

1: Gezinnen
ontvangen een
inkomen uit een
job in het
buitenland (X)

Zij kopen
goederen en
diensten in het
buitenland (M)

2: Bedrijven
verkopen
goederen en
diensten in het
buitenland (X)

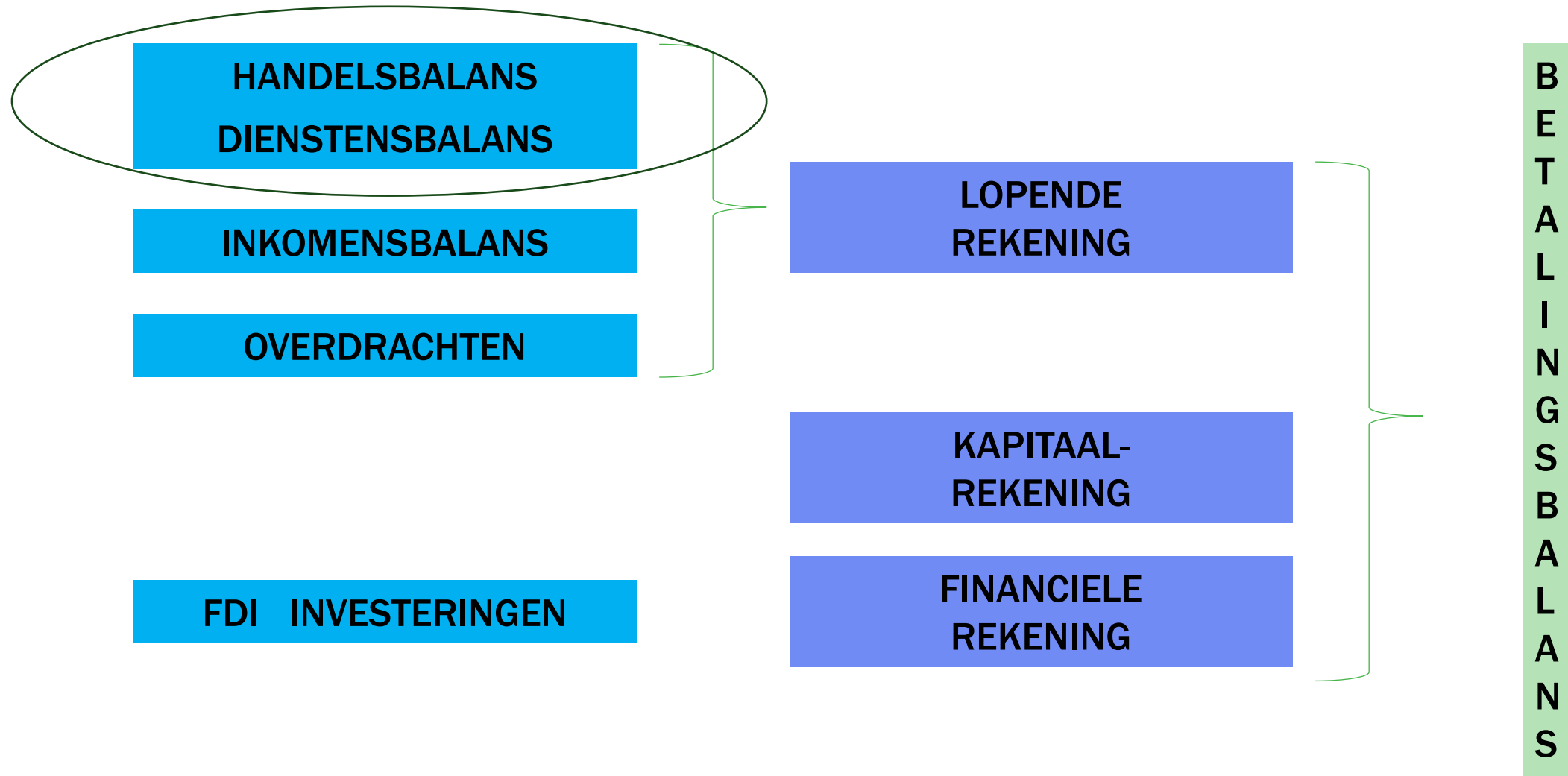
Zij kopen
goederen en
diensten in het
buitenland (M)

Internationale handel:

- Goederen, diensten, arbeid en kapitaal kunnen worden verhandeld (X en M)
- Handelsoverschot: $X > M$
- Handelstekort: $X < M$
- Betalingsbalans: overzicht van alle financiële stromen tussen een land en het buitenland
- Handelsbalans: geldwaarde van alle goederenexport en -import van een land
- Handelsbalans maakt deel uit van de betalingsbalans (zie overzicht)

OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE COMPONENTEN VAN DE BETALINGSBALANS

Voorbeelden van krantenkoppen

**Overschot handelsbalans
stijgt spectaculair door
sterke daling invoer**

**Duits handelstekort met
China groeit, Peking steeds
minder afhankelijk van
Europese industrie**

**Suriname krijgt lening van het
Internationaal Monetair Fonds:
betalingsbalanstekort zal zich
herstellen**

LINKEN BINNEN DE CURSUS

WERELDMARKT

In LPD 9 zullen we het internationaal betalingsverkeer analyseren, waaronder de wisselmarkt en de systemen van vlottende en stabiele wisselkoersen

Vul de tabel in
(vanuit een Belgisch standpunt)

Transactie	X	M	Uitleg
1. Japanse toeristen geven geld uit in Brugge			
2. De familie Seghers koopt een smartphone op amazon.com			
3. Lotus Bakeries ziet omzet stijgen op de Amerikaanse markt			
4. Belgische studenten gaan uit in Barcelona			
5. Guylian stuurt een container vol chocolade naar Taiwan			
6. Hendrik Seghers gaat elke dag in Hulst (NL) werken			
7. De NMBS koopt Spaanse treinstellen aan			

SAMENVATTING

